

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Almere
Postbus 200
1300 AE ALMERE

Onderwerp
Boardletter 2020

Datum
2 december 2021

Ons kenmerk
2111E7EDDB/IK

Geachte leden van de raad,

Wij hebben, conform het door uw gemeenteraad genomen besluit, als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2021, de interim-controle voor de gemeente Almere uitgevoerd.

De interim-controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne-beheersomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van administratieve organisatie en interne controle. Tevens heeft de interim-controle als doel om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2021 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. In deze boardletter zijn onze bevindingen en aanbevelingen ter zake opgenomen.

In het kader van de interim-controle hebben wij gesprekken gevoerd met diverse medewerkers en hebben wij ook veel stukken van de organisatie ontvangen. Wij spreken onze waardering en dank uit voor de inspanningen van de organisatie om dit in een relatief kort tijdbestek mogelijk te maken en de medewerking die ons gedurende de uitvoering van onze interim-controlewerkzaamheden is verleend.

De detailbevindingen vanuit de interim-controle rapporteren wij in een afzonderlijke rapportage aan de ambtelijke organisatie. De voorliggende boardletter bevat de naar onze mening bestuurlijk relevante bevindingen en aanbevelingen voor het college.

Wij hebben deze boardletter eveneens aan het college uitgebracht en hebben onze detailbevindingen per proces afzonderlijk gerapporteerd aan het managementteam Financiën & Control.

Graag willen wij deze boardletter en de daarin opgenomen bevindingen en aanbevelingen op 2 december a.s. aan u toelichten.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

drs. J.J. Zuidema RA

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen
beantwoorden graag uw vragen
over deze boardletter:

Jaapjan Zuidema

Partner
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1647
jzuidema@deloitte.nl

Oscar Ferrero Scholte

Senior Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1729
oferreroscholte@deloitte.nl

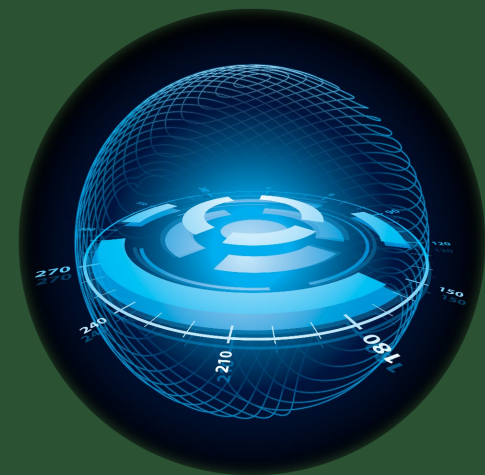
Monique van Doornum- van Duist

Senior Manager
Deloitte Accountants B.V.
Tel: 088 288 1727
mvanduist@deloitte.nl

1. Managementsamenvatting	4
2. Detailbevindingen	10
Bijlagen	17

1. Managementsamenvatting

Belangrijkste boodschappen

1. Managementsamenvatting

De basis voor onze controle is het auditplan 2021 dat met het managementteam Finance & Control en de wethouder Financiën is afgestemd. In deze boardletter geven wij u inzicht in de (ontwikkeling van de) interne beheersing van de gemeente Almere. Wij hebben tijdens onze interim-controle de procesrisico's onderzocht, en ons primair gericht op de opzet en het bestaan van de interne-beheersmaatregelen, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening 2021. In deze managementsamenvatting geven wij onze belangrijkste boodschappen weer voor de jaarrekeningcontrole 2021 van de gemeente Almere. In hoofdstuk 2 ('Bevindingen en opvolging interim-controle 2021') hebben wij deze bevindingen meer in detail toegelicht.

Onderwerp	Boodschap
Totaalbeeld interne beheersing	Ons totaalbeeld vanuit de interim-controle 2021 is dat de interne-beheersing vergelijkbaar is met 2020 en van een goed niveau is om te komen tot betrouwbare financiële verslaggeving. Ondanks dat uw organisatie vanwege COVID-19-maatregelen veel 'op afstand' heeft gewerkt, heeft dit nauwelijks invloed gehad op uw interne beheersing. Uit de follow-up van onze aanbevelingen uit de rapportages over het boekjaar 2020 blijkt dat de organisatie aanbevelingen opgevolgd dan wel de opvolging ervan op dit moment onderhanden heeft. Uiteraard zijn er ook altijd aandachts- en verbeterpunten om de interne beheersing nog verder te optimaliseren. Deze aandachtspunten lichten wij in het vervolg van deze boardletter in detail toe.
IT-audit	Als onderdeel van de controle van de jaarrekening onderzoeken wij ook de IT-omgeving. De volledige IT-audit over 2021 wordt in februari 2022 afgerond. Team Audit van uw gemeente heeft veel interne controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben kennisgenomen van deze uitkomsten. Daarnaast zijn wij gestart met het toetsen van de interne-beheersmaatregelen. Wij hebben ten tijde van de interim onze vragen gedeeld en besproken. De aard van de vragen heeft onder andere betrekking op de juistheid en volledigheid van opgeleverde informatie, de hoge rechten van de controlmedewerker (2^e lijn), de diepgang van uitgevoerde testwerkzaamheden bij wijzigingen en de toegang tot het financiële systeem. Wij hebben afspraken gemaakt over de afwikkeling van de vragen en de verdere uitvoering van de IT-audit. In onze controleaanpak zijn wij ervan uitgegaan dat wij kunnen steunen op de geautomatiseerde controles die in het financiële systeem zijn opgenomen. Afhankelijk van de uitkomsten het gehele boekjaar 2021, beoordelen wij hier daadwerkelijk op kan worden gesteund. Onze uitkomsten delen wij met u in juni in het accountantsverslag.
Sociaal domein	In de afgelopen periode hebben zich belangrijke veranderingen voorgedaan in het sociaal domein, zoals de invoering van de Tozo en de omzetgarantie voor zorginstellingen. Wij onderschrijven het belang van de stappen die uw gemeente heeft gezet om het sociaal domein en deze ontwikkelingen financieel beheersbaar te houden dan wel beter te gaan beheersen. Uw college heeft de ambitie om meer grip te krijgen op de (rechtmatigheid van) bestedingen. In dat kader voert de gemeente periodiek analyses uit op declaraties en jaarrekeningen van zorgverleners om daarmee beter zicht te krijgen of afgesproken tarieven passend zijn voor het type zorg. Omdat er sprake is van aflopende contracten moet er een nieuwe aanbesteding plaatsvinden. Met deze aanbesteding voert de gemeente een herevaluatie van de inkoopcontracten in de zorg, met als doel meer overzicht, eenvoudigere (administratieve) beheersing en nagaan of contracten aansluiten bij de doelstellingen van de gemeente qua het beleid dat u wilt realiseren.

1. Managementsamenvatting

Onderwerp	Boodschap
Gevolgen coronacrisis	De coronacrisis heeft ook in 2021 belangrijke inhoudelijke en financiële gevolgen, zeker als de rijksoverheid de eerdere steunmaatregelen gaat afbouwen c.q. beëindigen. Het is de vraag wat de exacte gevolgen hiervan zijn op de continuïteit en het betaalgedrag van bedrijven en organisaties, de werkloosheid, et cetera. Ook vraagt de coronacrisis extra aandacht voor de financiële sturing en verantwoording van specifieke geldstromen (zoals de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers, Tozo) en de gevolgen ervan voor het verwachte resultaat en de benodigde financiering van de gemeente. Het leidt daarnaast tot extra aandacht en vraagstukken bij de accountantscontrole van het boekjaar 2021, zoals de wijze waarop achteraf bepaalde prestaties zijn vast te stellen en hoe om te gaan met situaties waarin de gemeente is gevraagd door te betalen zonder dat er een prestatie is geleverd. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor de mate waarin en de wijze waarop achteraf de getrouw- en rechtmatigheid van bepaalde geldstromen is vast te stellen en, afhankelijk van de omvang van de onzekerheden, gevolgen hebben voor de oordeelsvorming over de jaarrekening 2021. U bent voornemens om, net als voor 2020, voor 2021 intern een uitgebreide analyse in te vorm van een notitie op te stellen. Ten behoeve van de jaarrekeningcontrole zullen wij hier kennis van nemen en de impact op uw jaarrekening beoordelen.
Zelfstandigenloket Flevoland	Een van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). De daadwerkelijke uitvoering hiervan is in mandaat belegd bij het Zelfstandigenloket Flevoland (ZLF). Bij de jaarrekeningcontrole 2020 was de aanlevering van de gecontroleerde verantwoording door ZLF circa 2,5 maand later dan oorspronkelijk gepland. Dit heeft overigens niet geleid tot vertraging in het jaarrekeningproces bij uw gemeente. De accountant van het ZLF heeft op 24 juni 2021 de controlewerkzaamheden afgewikkeld en een goedkeurende verklaring verstrekt bij de verantwoording. Hieruit zijn enkele fouten ad € 0,7 miljoen en onzekerheden ad € 0,8 miljoen gekomen. Wij hebben tijdens de interim-controle begrepen dat uw ambtelijke organisatie op dit moment bezig is om deze fouten te evalueren. Daarnaast hebben wij begrepen dat er in overleg met het ZLF afspraken worden gemaakt om dergelijke fouten en vertragingen in 2021 te voorkomen.
Riolering - vervanging	Wij hebben naar aanleiding van mediaberichten navraag gedaan omtrent de mogelijke gevolgen van het eerder vervangen van de riolering vanwege het verzakken van de bodem in sommige wijken. Wij hebben begrepen dat u in het huidige Waterplan Almere 2017-2022 reeds 3 scenario's heeft opgenomen voor de vervanging van de riolering. Eén van deze scenario's is de vervanging van de gehele riolering na 52 jaar, waarbij wordt gestart met vervangen in 2026. Dit betekent dat u in het Waterplan al rekening heeft gehouden met het scenario zoals in de media genoemd. Op dit moment is de ambtelijke organisatie bezig met een nieuw gemeentelijk rioleringsplan. Hierin worden de actuele inzichten met betrekking tot de levensduur van de riolering verwerkt, waarin de scenario's worden geactualiseerd. De gemeenteraad ontvangt dit plan in het voorjaar van 2022.

1. Managementsamenvatting

Onderwerp	Boodschap
Schoolgebouwen	Eveneens naar aanleiding van een mediabericht hebben wij bij onze interim-controle navraag gedaan omtrent de gevolgen van de opgave voor renovatie of vervanging en de oplopende kosten ten aanzien van verouderde schoolgebouwen. Wij hebben begrepen dat uw gemeente op dit moment bezig is om in kaart te brengen waar deze risico's en verwachte kosten zich voordoen, zoals ook opgenomen in de inleiding van de begroting 2022. Tijdens onze interim-controle hebben wij nog geen volledig beeld hiervan ontvangen, wij verwachten dit te ontvangen in aanloop naar de jaarrekeningcontrole.
Floriade	Overeenkomstig voorgaande jaren voeren wij een afzonderlijke controle (ingevolge Motie RG-110/2014 van 28 augustus 2014) uit op de paragraaf Floriade in uw jaarrekening. Wij voeren deze controle uit met een lagere materialiteit dan die voor de jaarrekening als geheel. Deze bedraagt 1% van de totaal verantwoorde uitgaven in de paragraaf Floriade (kosten, investeringen en verstrekte geldleningen). Hierbij zijn wij voornemens de volgende werkzaamheden te verrichten: • Aansluiting projecten in de paragraaf Floriade 2021 met begroting. • Aansluiting van de gerealiseerde baten en lasten met de financiële administratie. • Steekproef op de juistheid van de verantwoorde kosten voor totaal Floriade en per deelproject. • Vaststellen van de aansluiting mutaties reserves met de raadsbesluiten. • Vaststellen van de juistheid en volledigheid van de storting in de voorziening negatieve grondexploitatie. • Beoordelen van de verenigbaarheid van de niet-financiële informatie in de paragraaf en beoordeling van de kwaliteit van analyses en toelichtingen. Wij hebben tijdens onze interim-werkzaamheden de opzet van het proces rondom de financiële begroting en de realisatie beoordeeld. Deze processen wijken niet significant af van de reguliere processen binnen de gemeente. Wij hebben hierbij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. Zoals u bent geïnformeerd in de programmabegroting 2022 (medio oktober 2021) is de risicoreservering als gevolg van het optreden en daadwerkelijk inrekening van de risico's in de business case voor een bedrag van € 2,0 mln. neerwaarts bijgesteld. Wij merken op dat in de risicoreservering ook 2 nieuwe risico's zijn toegevoegd; op 'ontmanteling' en 'bouwplaatsmanagement' voor een bedrag van € 2,0 mln. Wij vragen uw blijvende aandacht voor de volledigheid voor de in de risicoreservering opgenomen posten. Niet voorziene, maar optredende risico's, hebben anders directe negatief financiële impact op het verwachte resultaat zoals opgenomen in de meest recente business case. In ons accountantsverslag 2021 rapporteren wij over de detailuitkomsten van onze controlewerkzaamheden.

1. Managementsamenvatting

Onderwerp	Boodschap
Voorspellende waarde begroting	Bij het opstellen van de begroting 2022 heeft u een verbeterslag gemaakt in lijn met het project 'inzicht in de begroting'. In de begroting 2022 zijn de eerste resultaten hiervan opgenomen. In paragraaf 3.9 'Financiën' in uw begroting 2022 is hier een verdere toelichting opgenomen, zoals bijvoorbeeld de inzet winst grondbedrijf 2020.
Fonds Verstedelijking Almere	Overeenkomstig voorgaande jaren voeren wij als onderdeel van onze opdracht een controle uit op de bestedingen die ten laste van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) zijn gebracht. Wij houden in dit kader rekening met de vereisten zoals opgenomen in het door uw raad vastgestelde controleprotocol. In ons accountantsverslag 2021 rapporteren wij over de detailuitkomsten van deze controle. Uit de recent gepresenteerde begroting 2022 blijkt dat de investeringen ten laste van het FVA achterblijven op de ramingen. Wij adviseren uw college een nadere analyse te maken van de kwaliteit van de onderbouwing van de belangrijkste aanpassingen in de ramingen en toelichtingen hierop. Dit zorgt ervoor dat er beter inzicht komt in welke uitgangspunten en aannames zijn gehanteerd en ondersteunt bij het opstellen van een toereikende analyse waarom de realisatie hiervan al dan niet afwijkt. Deze analyse zou eventueel ook kunnen bijdragen aan de onderbouwing om eventueel andere investeringen, zoals renovatie of vervanging van schoolgebouwen, in aanmerking te laten komen voor het FVA. Op dit moment past dit nog niet in het met het Rijk afgesloten convenant.
Grondexploitaties	Wij hebben in het kader van onze interim met uw medewerkers gesproken over de actuele ontwikkelingen in het grondbedrijf. Op basis van de realisatie en de verwachtingen voor het restant van het jaar wordt verwacht dat de prognoses voor woningbouw worden gerealiseerd en een aantal nieuwe ontwikkelplannen aan u zullen worden voorgelegd. Ten aanzien van bedrijventerreinen wordt verwacht dat de uitgifte de prognose zal overstijgen. Dit heeft een gunstig effect op de grondexploitaties. De verwachting is, om aan de vraag te kunnen blijven voldoen, dat uit de MVA nieuwe gronden worden ingebracht in de actieve grondexploitaties (De Vaart en Stichtsekan). De meest recente ontwikkelingen op het gebied van de grondexploitaties zijn opgenomen in de paragraaf Grondbeleid van de programmabegroting 2022, kortheidshalve verwijzen wij hiernaar. Wij hebben met uw medewerkers werkafspraken gemaakt over de accountantscontrole 2021; zo zullen wij op korte termijn de te hanteren parameters beoordelen, om vooraf overeenstemming te verkrijgen over de te hanteren parameters voor de actualisatie per 1 januari 2022. Daarnaast hebben wij in november een afspraak gepland met uw grondbedrijf om de actuele ontwikkelingen en de methodiek van opbrengsten ramingen te bespreken. Tevens zullen wij dan onze voorlopige selectie van projecten (scoping) bepalen en daarbij eveneens aandacht besteden aan de mogelijke impact van steeds oplopende bouwkosten.

1. Managementsamenvatting

Onderwerp	Boodschap
Rechtmatigheids-verantwoording college en derdelijns controle	Uw gemeente moet naar verwachting vanaf het boekjaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarstukken. In dat kader heeft de gemeente Almere een plan van aanpak opgesteld en reeds risicoanalyses uitgevoerd om de materiële stromen en regelgeving te identificeren. Dit is in opzet een gedegen plan van aanpak en wij adviseren uw college om dit tijdig met de raad te bespreken. Waarbij wij de raad adviseren dezelfde controletolerantie (1%) te hanteren zoals deze nu in de accountantscontrole wordt gehanteerd.
Aandachtspunten jaarrekeningcontrole	Voorgaand beeld en de bevindingen in deze boardletter maken dat wij net als voorgaande jaren een primair gegevensgerichte accountantscontrole uitvoeren. Een extra aandachtspunt voor de jaarrekening 2021 zijn de nieuwe SiSa-regelingen en de SiSa-regelingen die vorig jaar nog nul-verantwoordingen waren en dit jaar wel zullen leiden tot verantwoording. Dit zal extra capaciteit vragen van de ambtelijke organisatie en van de externe accountant.

2. Detailbevindingen en opvolging

Interim-controle 2021

2. Bevindingen

#1 Scope IT-audit

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening onderzoeken wij de IT-omgeving. Wij voeren de IT-audit vanuit onze eigen verantwoordelijkheid uit, maar doen dat in goed overleg met de gemeente Almere. De aanpak van de gemeente is vastgelegd in een IT-auditplan (van 9 december 2020).

Op basis van onze risicoanalyse is de financiële applicatie EnterpriseOne in scope. Gebruikers krijgen via Windows toegang tot EnterpriseOne. EnterpriseOne draait op een server en maakt gebruik van een database. Deze componenten zijn in scope van onze IT-audit. De fysieke infrastructuur is uitbesteed aan een grote datacenterleverancier. Omdat wij geen risico's hebben onderkend met betrekking tot het datacenter, voeren wij geen werkzaamheden uit met betrekking tot de fysieke infrastructuur.

Zoals aangegeven in ons auditplan 2021 voeren wij specifieke werkzaamheden uit op het gebied van cybersecurity. De werkzaamheden hiervoor staan gepland in februari 2022.

De volledige IT-audit over 2021 wordt in februari 2022 afgerond. In onze controleaanpak zijn wij ervan uitgegaan dat wij kunnen steunen op de geautomatiseerde controles die in het financiële systeem zijn opgenomen. Afhankelijk van de uitkomsten het gehele boekjaar 2021, beoordelen wij hier daadwerkelijk op kan worden gesteund. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van het vierogenprincipe. Het systeem dwingt af dat een factuur altijd door twee medewerkers wordt goedgekeurd. Deze medewerkers hebben ieder een eigen rol, bevoegdheid en verantwoordelijkheden.

Aanpak IT-audit

Voor onze IT-audit maken wij gebruik van het three lines of defence model zoals gemeente Almere dat heeft opgezet. Iedere verdedigingslijn heeft een eigen taak en verantwoordelijkheid:

Afdeling	Verantwoordelijkheid	Voorbeeld van activiteit
Business en ICTAR (1 ^e lijn)	Het uitvoeren van operationele IT-beheersmaatregelen.	Op dagelijkse basis testen en goedkeuren van wijzigingen.
Controlmedewerker ICTAR (2 ^e lijn)	Het vaststellen dat de operationele IT-beheersmaatregelen zijn uitgevoerd.	Het vaststellen dat alle wijzigingen in het afgelopen kwartaal zijn getest en goedgekeurd.
Interne audit (3 ^e lijn)	Het vaststellen dat de tweede lijn de interne-beheersmaatregelen heeft uitgevoerd.	Het vaststellen dat de controlmedewerker ICTAR juist en tijdig de wijzigingen heeft beoordeeld en dat de gebruikte informatie betrouwbaar is.

2. Bevindingen

#1 Scope IT-audit (vervolg)

Wij stellen vast of de controlmedewerker van ICTAR (2^e lijn) de beheersmaatregelen adequaat uitvoert. Als blijkt dat een beheersmaatregel niet werkt en deze het risico niet volledig afdekt, voeren wij extra werkzaamheden uit en onderzoeken wij de uitkomsten van de 1^e lijn. De interne auditafdeling van uw gemeente (team Audit) heeft veel werkzaamheden uitgevoerd. Wij maken zoveel mogelijk gebruik van de reeds opgeleverde documenten, waardoor wij de organisatie zo min mogelijk belasten.

Status en bevindingen team Audit (intern)

Wij constateren dat team Audit de beheersmaatregelen volgens planning over het eerste en tweede kwartaal 2021 heeft uitgevoerd. Op 6 augustus 2021 heeft team Audit hierover gerapporteerd. Uit het rapport blijken onder andere de volgende verbetermogelijkheden:

- Verdere verbetering van de kwaliteit van uitvoering van de 2^e lijn. Het gaat vooral om het nauwkeurig en tijdig vastleggen van bevindingen en het geven van opvolging daaraan.
- De controle op toegekende autorisaties is niet volledig uitgevoerd.
- De vastlegging van werkzaamheden op doorgevoerde wijzigingen is niet volledig.
- De rapportages voor directe mutaties op de database zijn niet volledig.

Status en bevindingen IT-audit Deloitte

Wij zijn gestart met het toetsen van de interne-beheersmaatregelen. In oktober hebben wij onze vragen gedeeld en besproken. De aard van de vragen heeft onder andere betrekking op de juistheid en volledigheid van opgeleverde informatie, de hoge rechten van de controlmedewerker (2^e lijn), de diepgang van uitgevoerde testwerkzaamheden bij wijzigingen en de toegang tot het financiële systeem. Wij hebben afspraken gemaakt over de afwikkeling van deze vragen en de verdere uitvoering van de IT-audit.

2. Bevindingen

#2 Riolering

Dinsdag 7 september 2021 is er een artikel verschenen op de site van Omroep Flevoland waarin wordt gesteld dat de riolering in Almere 10 jaar eerder wordt vervangen dan gepland en waarin twijfels worden geuit over de mogelijke toereikendheid van de voorziening.

Doordat Almere is gebouwd op kleigrond, zakt de bodem. Dit heeft directe gevolgen voor de riolering, omdat de buizen horizontaal in de grond liggen. Als de bodem zakt, komen deze buizen scheef te liggen, waardoor er mogelijk sneller breuken ontstaan dan wanneer de rioolpijpen in een stabiele grond liggen. Normaal gesproken gaat het riool 60 jaar mee, maar in Almere zou het riool al na 50 jaar vervangen moeten worden. Wij hebben navraag gedaan of de huidige voorziening ad € 18,5 miljoen toereikend is voor deze vervanging.

Wij hebben begrepen dat u in het huidige Waterplan Almere 2017-2022 reeds drie scenario's heeft opgenomen voor de vervanging van de riolering. Eén van deze scenario's is de vervanging van het gehele de rioolstelsel na 52 jaar, waarbij wordt gestart met vervangen in 2026. Dit betekent dat u in het Waterplan al rekening heeft gehouden met het scenario zoals in het artikel genoemd. Dit scenario zou mogelijk tot een ontoereikende voorziening na 2031 leiden. Uw organisatie heeft aangegeven dit scenario als niet realistisch te zien. Een deel van het rioolstelsel gaat langer mee, en hoeft dus niet al na 52 jaar vervangen te worden. Op dit moment bent u bezig met een nieuw gemeentelijk rioleringsplan. Daarin worden de actuele inzichten met betrekking tot de levensduur van de riolering verwerkt. Uit dat plan zal ook blijken of de huidige voorziening toereikend is. Zodra dit rioleringsplan is vastgesteld door het college en de gemeenteraad, nemen wij hier graag kennis van zodat wij deze kunnen betrekken in onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de voorziening riolering in het kader van de jaarrekeningcontrole.

2. Opvolging eerdere jaren

Risicomanagement en frauderisicoanalyse

Bevinding 2019

In de boardletter van 2019 hebben wij aangegeven dat uw gemeente de afgelopen jaren een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt ten aanzien van het risicomanagement. Op dat moment onderzocht u welke richting u in het kader van het risicomanagement op wilt gaan. Wij hebben geadviseerd om uw Kadernota Reserves en voorzieningen en kadernota Integraal Risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren. Verder hebben wij u geadviseerd een integrale afweging te maken van het strategisch financieel beleid, en de gemeenteraad hierin actief te betrekken.

Daarnaast hebben wij u geadviseerd om de frauderisicoanalyse niet alleen jaarlijks te actualiseren, maar ook te delen en te bespreken met de gemeenteraad. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat onderzocht wordt hoe het gesprek met de gemeenteraad ingevuld zal worden.

Status interim-controle 2021

De ambitie van de gemeente is om door te groeien naar het hoogste volwassenheidsniveau ten aanzien van het risicomanagement. Het uiteindelijke doel is om alle risico's in beeld te hebben, exact inzicht te krijgen in de benodigde buffers en beter voorbereid te zijn op toekomstige tegenvallers, zodat het college vooraf beter in staat wordt gesteld om betere keuzes te maken in het bestuurlijke afwegingsproces. In het kader van deze nieuwe ontwikkeling is in samenwerking met de wethouder een plan van aanpak gerealiseerd en vastgesteld. Wij hebben begrepen dat zowel de raad als het college al verscheidende malen geïnformeerd is over de nieuwe methodiek en over de (verwachte) impact daarvan.

Uit de begroting 2022 blijkt eveneens dat u bezig bent het risicomanagement en de financiële buffers verder te ontwikkelen, waarbij er meer inzicht gegeven wordt door incidentele en structurele risico's beter in te delen. Ook de definitie van wat risico's zijn, is onderdeel van deze doorontwikkeling. Daarnaast wil uw college duidelijke regels en afspraken maken over hoe u met onze reserves omgaat. Zolang dit nog niet klaar is, gaat u door met de huidige werkwijze. Wij hebben begrepen dat al wel een aantal begrippen is aangepast, dit heeft u bij de vorige actualisatie van de risico's ook gedaan. Het project kent vanwege de innovatieve methoden een lange doorlooptijd.

Effecten coronacrisis (Tozo-regeling)

Bevinding 2020

In de boardletter van 2020 hebben wij u gewezen op de Tozo-regeling en de impact die deze regeling heeft voor uw organisatie. De verantwoording voor uw gemeente vindt plaats via de SiSa-bijlage. De uitvoering is uitbesteed aan het Zelfstandigenloket Flevoland (ZLF). Voor de verantwoording treedt uw gemeente in overleg met het ZLF. Verder is er afstemming tussen de accountants van de gemeente Almere en gemeente Lelystad over de verantwoording en de controle.

Status interim-controle 2021

Voor het jaar 2021 blijft de Tozo-regeling relevant voor uw gemeente. Wij hebben bij de jaarrekeningcontrole van 2020 vastgesteld dat uw gemeente in staat is geweest om de regeling uit te kunnen voeren volgens de daartoe gestelde eisen. Daarnaast hebben wij begrepen dat er in overleg met het ZLF afspraken worden gemaakt om fouten en vertragingen waar sprake van was in 2020, in 2021 te voorkomen. Wij zullen tijdens de jaarrekeningcontrole voor 2021 de uitgaven van de Tozo-regeling controleren als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage. Wij zullen in ons accountantsverslag over 2021 rapporteren over de SiSa-bijlage.

2. Opvolging eerdere jaren

Effecten coronacrisis (Waarborgen en garanties)

Bevinding 2020

In de boardletter van 2020 hebben wij gerapporteerd over de door uw gemeente verrichte werkzaamheden ten aanzien van de waarborgen en garanties. Wij hebben verder gerapporteerd dat er op dat moment nog geen aanspraken zijn geweest op verstrekte waarborgen en garanties.

Status interim-controle 2021

Wij hebben tijdens onze interim-controle voor 2021 vastgesteld dat er geen sprake is geweest van aanspraken op verstrekte waarborgen en garanties.

Effecten coronacrisis (Administratieve organisatie)

Bevinding 2019

In de boardletter van 2020 hebben wij gerapporteerd over de werkzaamheden van uw gemeente inzake het inventariseren van de impact van COVID-19 op de diverse processen. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven de procesbeschrijvingen opnieuw te herijken en wijzigingen als gevolg van COVID-19 hierin mee te nemen.

Status interim-controle 2021

Wij hebben tijdens de jaarrekeningcontrole van 2020 vastgesteld dat de inventarisatie heeft plaatsgevonden. Vanuit de ambtelijke organisatie is dit in een rapportage toegelicht (rapportage interne controle). Wij hebben tijdens de interim-controle 2021 de belangrijkste processen van uw gemeente gecontroleerd. Uit deze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen ten aanzien van de beschrijvingen en effecten van COVID-19.

Effecten coronacrisis (Sociaal domein)

Bevinding 2020

In de boardletter van 2020 hebben wij gerapporteerd over de gevolgen van de coronacrisis met betrekking tot het sociaal domein. Hierin verwijzen wij naar de maatregelen die uw gemeente heeft getroffen ten aanzien van de zorgcontinuïteit. Verder hebben wij gerapporteerd over (aanvullende) interne-beheersmaatregelen ten aanzien van de uitkeringen/bijstand. Deze zijn nodig omdat er vanwege de coronacrisis een verhoogd risico is ten aanzien van de rechtmatigheid, vanwege de beperking ten aanzien van huisbezoeken.

Status interim-controle 2021

Bij de jaarrekeningcontrole van 2020 hebben wij vastgesteld dat uw gemeente voldoende interne-beheersmaatregelen heeft getroffen om de risico's in beeld te brengen en te beheersen. Dit beeld is tijdens de interim-controle van 2021 niet veranderd. Wel hebben wij afgesproken dat ter onderbouwing van de lasten sociaal domein in de jaarrekening 2021 aandacht wordt besteed aan de verantwoording meerkosten corona door zorgaanbieders.

2. Opvolging eerdere jaren

Voorspellende waarde begroting

Bevinding 2020

In ons accountantsverslag 2021 hebben wij het advies opgenomen om in 2021 nader onderzoek te doen naar de (structurele) oorzaken van het rekeningsaldo over 2020 en te bezien hoe het realiteitsgehalte en de voorspellende waarde van de begroting en de tussentijdse informatievoorziening is te verbeteren.

Op dit moment loopt ook het project 'inzicht in de begroting'; in dit project worden alle begrotingsposten systematisch beoordeeld op 3 vragen:

1. Ligt er een realistische meerjarenbegroting onder?
2. Wat zijn de financiële risico's bij deze begrotingspost?
3. Wat is de beïnvloedbaarheid van deze begrotingspost?

Op basis van dit project wordt de totaalbegroting als het ware opnieuw opgebouwd.

Wij onderschrijven deze werkwijze van uw college. Dit dwingt de organisatie opnieuw te kijken naar de werkelijk uit te voeren taken en het analyseren daarvan ten opzichte van de beschikbare personele capaciteit, en het zorgt voor een meer realistische begroting.

Status interim-controle 2021

Bij het opstellen van de begroting 2022 heeft u een verbeterslag gemaakt in lijn met het project 'inzicht in de begroting'. In de begroting 2022 zijn de eerste resultaten hiervan opgenomen.

Zo heeft elke activiteit in de totaalbegroting een actuele toelichting, in begrijpelijke taal. Dit moet helpen om een beter beeld te geven over hoe het geld wordt uitgeven. In 2022 worden volledige uitkomsten van het project verwacht en wordt u geïnformeerd over de beïnvloedbaarheid van de begroting, de maatschappelijke gevolgen die dat kan hebben en over hoe de groei van de stad de begroting beïnvloedt. Daarnaast is een plan van aanpak gemaakt om kwartaalrapportages op te stellen, waarbij er ook een tussentijdse afsluiting (soft close) van de administratie plaatsvindt.

Deze stappen leiden tot een versterking van de voorspellende waarde van de (tussentijdse) financiële informatie en inzicht in eventuele afwijkingen tussen begroot en realisatie van budgetten. Deze afwijkingen doen zich met name voor bij de aanwending van (bestemmingsreserves), de grondexploitaties en voortgang van investeringsbudgetten.

Bijlage A

Reikwijdte van onze
werkzaamheden

Bijlage A - Reikwijdte van onze werkzaamheden

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel over de jaarrekening van 2021, teneinde vast te stellen dat deze een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente Almere, met inachtneming van de wettelijke bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Een jaarrekeningcontrole heeft niet als doel om enige zekerheid te geven over de kwaliteit van de interne organisatie. De controle bestaat uit een combinatie van controlewerkzaamheden, waaronder een risicoanalyse, analytische procedures, detailcontroles en voor zover mogelijk en efficiënt het testen van de interne-beheersmaatregelen die zijn gerelateerd aan en relevant zijn voor de controle. Wij richten ons hierbij alleen op de interne controleomgeving die relevant is voor onze oordeelsvorming over de jaarrekening.

De boardletter is gebaseerd op onze interim-controle als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2021. Volledigheidshalve merken wij op dat onze controlewerkzaamheden, analyse en evaluatie zijn uitgevoerd in het kader van de door uw gemeenteraad verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2021.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door ons als accountant van de gemeente Almere toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe en rechtmatige beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

De risico-inschattingen hebben niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing. Hierdoor is onze analyse en evaluatie beperkter dan deze zou zijn geweest in het kader van een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan en de efficiency van de interne beheersing als geheel en bestrijkt deze daarom niet noodzakelijkerwijs alle in de interne organisatie vervatte tekortkomingen.

Daarnaast is onze controle niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Indien wij aangesteld zouden zijn om een fraudeonderzoek bij de gemeente Almere uit te voeren, zouden wij wellicht additionele bevindingen hebben geconstateerd en observaties hebben gerapporteerd dan die welke nu zijn opgenomen in de boardletter.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms and their related entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's approximately 286,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.